



LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av pålverk, strandskoning och enstaka pålar från broträsk och slottsträsk vid Lojsta slott, Gotland - komplettering

Linderson, Hans

2022

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2022). *Dendrokronologisk analys av pålverk, strandskoning och enstaka pålar från broträsk och slottsträsk vid Lojsta slott, Gotland - komplettering*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2022:64). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00



4 September 2022

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2022:64
Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PÅLVERK , STRANDSKONING
OCH ENSTAKA PÅLAR FRÅN BROTRÄSK OCH SLOTTSTRÄSK VID
LOJSTA SLOTT, GOTLAND - KOMPLETTERING**

Uppdragsgivare: Stockholms universitet, C8201, 190 87 Rosersberg Referens: 108

Kontaktperson: Niklas Eriksson

Område: Gotland **Prov nr:** 12755-12764 **Antal sågprov:** 9+1

Dendrokronologiskt objekt:

Resultat:

Dendro nr:	Provnr	Trädslag	Antal år (2 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W) W0-10= antal år till vankant	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) Vvinterhalv-året	Kommentarer: mer vågat dateringsförslag, beräknade groddår ±10år
12755	1	Tall	48	Sp c35 W0-20	1390	1390-1410	1400-1402; 1320AD
12756	2	Tall	78;3	Sp c53 W	1401	V 1401/02	; 1310AD
12757	3	Tall	45	Sp c39 nära W	1401±1	1400-1402	; 1340AD
12758	4	Tall	44	Sp c27 W	Ej datering		
12759	5	Tall	54	Sp? Nära W	Ej datering		
12760	6	Tall	76;3	Sp c50 W0-10	1388	1388-1398	V 1394/95; 1290AD
12761	7	Tall	88;3	Sp c50 W	1394	V 1394/95	; 1290AD
12762	8	Tall	128	Sp c70 W0-20	1091	1091-1111	1091-1101; 920AD
12763	9	Tall	60	Sp c45 nära W	Ej datering		
12764	10	Tall	58	W	1195	V 1195/96	

Pålverk eller palissad, fem lösliggande pålar i Broträsk prov 1-5 samt prov 10 fristående

Tre dateras så att samtliga täcker tiden **vinterhalvåret 1401/02**. Prov 1 och 2 korsdateras väl tydande på att de är tagna från ett gemensamt bestånd och indikerande en gemensam avverkningstid. Prov 10 är furuvirke som är avverkat **vinterhalvåret 1195/96**.

Strandskoning utmed broträsk i nära anslutning till ovanstående prover, prov 6-7

Virket är avverkat **vinterhalvåret 1394/95**, prov 6 med bredare felmarginal. De korsdateras väl tydande på en gemensam källort och ålder.

Pålar funna i Slottsträsk, prov 8-9

"Påle 8" är avverkad någon gång under tiden **1091-1111AD mest sannolikt 1091-1101AD**. Virket korsdateras väl mot Gardas och Sjonhems kyrkor, vilket tyder på att virket från alla dessa tre objekt är kommet från en gemensam källort.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroiditetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891